

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky predkladá návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovuje spôsob určenia výšky nadmerného príjmu z predaja vyrobenej elektriny, strop trhového príjmu, náklad na odchýlku, rozsah informácií potrebných na monitorovanie a podávanie správ Európskej komisii a pevné ceny elektriny pre stanovenie stropu trhového príjmu elektriny vyrobenej z bioplynu, biomasy alebo vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou (ďalej len „návrh nariadenia“) na základe § 25b ods. 4, § 25f ods. 1 a 2 a 25j ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a podľa § 16a zákona č. 250/2012 o regulácii v sieťových odvetviach v znení zákona č. 433/2022 Z. z.

Súčasná energetická kríza nepriaznivo ovplyvnila všetky členské štáty Európskej únie. Únia na tento vývoj reagovala okrem iného prijatím nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261I, 7.10.2022), ktoré sa zaoberá vysokými cenami energií a ktorého súčasťou je aj otázka tzv. stropu trhových príjmov a rozdelenie nadmerných príjmov medzi konečných spotrebiteľov elektriny, ktoré sa má uplatňovať od 1. decembra 2022.

Zákonom č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 433/2022 Z. z. sa zaviedol odvod z nadmerných príjmov výrobcov elektriny, ktorý vyplýva zo samotného nariadenia (EÚ) 2022/1854. Ide o nástroj pre reguláciu trhu s elektrickou energiou, ktorý má celoeurópsky charakter, aj keď v niektorých čiastkových parametroch sa členským štátom umožňuje zohľadniť individuálne vnútroštátne špecifiká. Zákonom sa zabezpečila čiastočná implementácia nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 a ustanovili sa všeobecné pravidlá pre uplatňovanie a správu odvodu z nadmerných príjmov v Slovenskej republike.

Navrhuje sa, aby vláda Slovenskej republiky nariadením ustanovila spôsob určenia výšky nadmerného príjmu z predaja vyrobenej elektriny vrátane spôsobu preukazovania stropu trhového príjmu získaného z predaja 1 MWh vyrobenej elektriny a rozsah informácií potrebných na monitorovanie a podávanie správ Európskej komisii, ktoré poskytuje Finančné riaditeľstvo Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky.

S ohľadom na spôsob stanovenia stropu trhového príjmu získaného z predaja 1 MWh vyrobenej elektriny pre výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnou kombinovanou výrobou elektriny a tepla, by mohlo dochádzať k situáciám, kedy by výrobcovia boli povinní platiť odvod aj z príjmov nepresahujúcich výrobné náklady, čím by im vznikli vysoké straty. Možno oprávnene očakávať, že tomuto by sa výrobcovia snažili čeliť, a to odstavením svojej výroby. Tým by bola opäť obmedzená ponuka disponibilnej elektriny a viedlo by to k tlaku na vyššiu cenu elektriny na trhu. Rovnako by mohlo dochádzať k obmedzeniu ponuky tepla alebo k nárastu jeho ceny.

§ 16a zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach umožňuje vláde na návrh ministerstva hospodárstva vykonať krízovú reguláciu činností, tovaru alebo ceny v sieťových odvetviach uvedených v § 11 zákona. V § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach sa ustanovuje, že cenovej regulácii podlieha, okrem iného, výroba elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie a výroba elektrickej energie vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou.

Navrhuje sa, aby vláda Slovenskej republiky na základe § 16a zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v rámci krízovej regulácie nariadením ustanovila pevné ceny

elektriny pre stanovenie stropu trhového príjmu elektriny vyrobenej z bioplynu, biomasy alebo vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou pre rok 2023.

Materiál má pozitívny vplyv na rozpočet verejnej správy a nemá vplyv na podnikateľské prostredie, životné prostredie, informatizáciu spoločnosti, na služby verejnej správy pre občana, vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a ani žiadne sociálne vplyvy.

Návrh nariadenia je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, so zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi platnými v Slovenskej republike, s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

Dátum účinnosti návrhu nariadenia sa navrhuje dňom vyhlásenia.

B. Osobitná časť

K § 1

Ustanovuje sa spôsob určenia (vzorec) pre výpočet nadmerného príjmu ako kladný rozdiel medzi trhovým príjmom z výroby elektriny za odvodové obdobie v eurách a stropom trhového príjmu za odvodové obdobie v eurách. Pre výpočet nadmerného príjmu sa ustanovuje spôsob určenia trhového príjmu z výroby elektriny za odvodové obdobie prostredníctvom určenia čistých tržieb z predaja vyrobenej elektriny vrátane vplyvu zaist'ovacích obchodov (ako rozdiel medzi tržbami súvisiacimi s vysporiadaním obchodov a nákladmi súvisiacimi s vysporiadaním obchodov) vrátane spôsobu preukazovania trhového príjmu z výroby elektriny za odvodové obdobie a spôsob (vzorec) pre výpočet stropu trhového príjmu za odvodové obdobie na základe množstva vyrobenej elektriny v MWh a stropu trhového príjmu podľa jednotlivých spôsobov výroby elektriny alebo použitého paliva podľa § 2, ktorým sa vykonáva § 25f ods. 1 zákona o energetike.

K § 2

Ustanovujú sa stropy trhového príjmu podľa typu zdroja (na základe § 25f ods. 1 zákona o energetike). Predkladaný návrh nastavenia stropov vychádza z možnosti členského štátu stanoviť aj iné hodnoty výšky stropov ako umožňuje článok 6 ods. 1 podľa článku 8 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2022/1854 a zároveň rešpektuje ustanovenia čl. 8 ods. 2 písm. c) nariadenia, nakoľko stropy trhových príjmov musia byť primerané, nediskriminačné, nesmú ohroziť investičné signály a najmä musia zabezpečiť pokrytie investícií a prevádzkových nákladov výrobcov.

Navrhnuté výšky stropov v § 4 nariadenia vlády boli stanovené nasledovne:

- v prípade zdrojov, kde nie sú k dispozícii dostatočné údaje, z ktorých by bolo možné spočítať a odôvodniť nastavenie odlišnej výšky stropu od hodnoty uvedenej v článku 6 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2022/1854, je navrhnutá výška stropu trhového príjmu podľa článku 6 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2022/1854, 180 eur/MWh,
- pre výrobu elektriny zo slnka, vody a spaľovania odpadu sa vychádza z hodnôt stanovených vo vyhláske ÚRSO č. 18/2017 Z. z., t.j. z hodnôt, ktoré podľa zákona č. 309/2009 Z. z. majú zaistiť návratnosť investícií vrátane primeranej miery zisku, keď výška stropu trhového príjmu pre tieto zdroje bola preto vypočítaná ako výška cien určená vyhláškou č. 18/2017 Z. z. s pripočítaním nákladu na odchýlku pre jednotlivé technológie,
- pre výrobu elektriny z hnedého uhlia, z plyného paliva z biomasy (bioplyn) a z pevného paliva z biomasy bola výška stropu trhového príjmu navrhnutá najmä s ohľadom na aktuálne palivové náklady, ktoré vychádzajú z dostupných dát z trhu, a to ako v SR, tak aj v ČR, keď dáta z týchto trhov možno považovať, so zohľadnením niektorých špecifik, za vzájomne zameniteľné, a so zohľadnením nákladov na odchýlku, keď
 - v prípade biomasy a bioplynu sú pri stanovení navrhnutej výšky stropov zohľadnené jednak aktuálnejšie získané dáta od prevádzkovateľov týchto zariadení na výrobu elektriny v SR, ako boli dostupné dáta z ČR a ďalej tiež skutočnosť, že vďaka výraznejšiemu dopadu tohtoročného sucha v SR ako v ČR a absencie akéhokoľvek ochranného opatrenia v SR pred vývozom palív na výrobu elektriny z biomasy a bioplynu do zahraničia, je cenová hladina ponúkaných palív na výrobu elektriny z biomasy a bioplynu v SR vyššia ako v ČR.

K § 3

Ustanovuje sa náklad na odchýlku súvisiacu s predajom a dodávkou 1 MWh elektriny podľa typu zdroja. Základom pre navrhnuté hodnoty odchýlok v § 5 nariadenia vlády boli hodnoty odchýlok stanovené v cenovom rozhodnutí Energetického regulačného úradu (ERÚ) v ČR č. 11/2022 zo dňa 30. septembra 2022, ktorým sa stanovuje podpora pre podporované zdroje energie v bode 1.9. Tento postup bol zvolený, pretože ERÚ má nastavenú metodiku na stanovenie nákladu na odchýlku pre jednotlivé obnoviteľné zdroje a trhy s elektrinou v ČR a SR sú si veľmi príbuzné. Avšak vzhľadom na existenciu určitých špecifických rozdielov medzi týmito trhmi, boli preto vyššie uvedené hodnoty upravené špeciálne pre podmienky trhu s elektrinou v SR. Ide najmä o zohľadnenie skutočnosti, že na slovenskom trhu sú ceny regulačnej elektriny vyššie (napr. priemerná cena kladnej odchýlky v SR je o 297,16 € vyššia ako v ČR), zároveň v SR nie možné robiť OTC obchody 30 min pred dodaním z dôvodu veľmi nízkej likvidity na slovenskom trhu na rozdiel od ČR a keď podiel inštalovaného výkonu solárnych elektrární na výrobe počas špičkových hodín v SR je 26,5% a v ČR len 22,5% (na Slovensku solárne elektrárne spôsobujú väčšie odchýlky).

K § 4

Ustanovuje sa rozsah a spôsob poskytovania informácií potrebných pre monitorovanie a podávanie správ Európskej komisii (podľa § 25j ods. 5 zákona).

K § 5

Vzhľadom na súčasnú mimoriadnu situáciu, súvisiaci vývoj prevádzkových nákladov vybraných výrobcov elektriny (najmä v prípade nákladov na palivo pre výrobu elektriny v tzv. „palivových“ zdrojoch“) a s ohľadom na spôsob stanovenia stropu trhového príjmu získaného z predaja 1 MWh vyrobenej elektriny pre výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnou kombinovanou výrobou elektriny a tepla (podľa § 25f ods. 2 zákona o energetike), s cieľom zohľadnenia vývoja prevádzkových nákladov sa v rámci krízovej regulácie ustanovuje výška pevnej ceny elektriny pre stanovenie stropu trhového príjmu získaného z predaja 1 MWh vyrobenej elektriny pre výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie s technológiou výroby elektriny zo spaľovania bioplynu a biomasy a pre výrobcov elektriny z vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla pre rok 2023. Navrhované hodnoty pevných cien zodpovedajú stropu trhového príjmu z predaja 1 MWh elektriny podľa § 2 (ktorým sa vykonáva ustanovenia § 25f ods. 1 zákona o energetike) so zohľadnením nákladov na odchýlku. Dôvodom takto navrhnutých hodnôt pevných cien je zabezpečenie transparentného a nediskriminačného prístupu ku všetkým výrobcom elektriny z tzv. „palivových“ obnoviteľných zdrojov a kombinovanej výroby elektriny a tepla, a to bez ohľadu na to, či majú právo na podporu a bez ohľadu na to, aký spôsob podpory, ktoré im zákon 309/2009 Z. z. umožňuje, využívajú.

K § 6

Ustanovuje sa povinnosť zohľadnenia pevných cien elektriny pre stanovenie stropu trhového príjmu podľa tohto nariadenia a pre stanovenie podpory elektriny podľa samostatného nariadenia pri stanovení korekcie pri cenovej regulácii výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a výroby elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou podľa osobitných predpisov na rok 2024 a roky nasledujúce.

K § 7

Účinnosť návrhu nariadenia sa navrhuje dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov SR.